ਐਮ.ਪੀ. ਰਾਜ

ਬਨਾਮ

ਘਿਸੀਲਾਲ

(2012 ਦਾ ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 2153)

ਨਵੰਬਰ 22, 2021

[ਆਰ. ਸੁਭਾਸ਼ ਰੈਂਡੀ ਅਤੇ ਰਿਸ਼ੀਕੇਸ਼ ਰਾਏ, ਜੇ.ਜੇ.]

ਸ਼ਹਿਰੀ ਜ਼ਮੀਨ (ਸੀਲਿੰਗ ਐਂਡ ਰੈਗੂਲੇਸ਼ਨ) ਐਕਟ, 1976: ਧਾਰਾ 10 (1), (3) - ਸ਼ਹਿਰੀ ਸਮੂਹ ਵਿੱਚ ਜ਼ਮੀਨ - ਵਾਧੂ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਘੋਸ਼ਣਾ - ਸਿਵਲ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ - ਆਯੋਜਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ: ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਪੀੜਤ ਧਿਰਾਂ ਲਈ ਉਪਲਬਧ ਨਾਮਜ਼ਦ ਅਪੀਲੀ ਅਤੇ ਸੋਧ ਅਥਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਅਪੀਲ, ਸੋਧ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਸਿਵਲ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਜ਼ਮੀਨ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਹੈ ਜੋ ਸੀਲਿੰਗ ਕਾਰਵਾਈ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਹੈ, ਇਸ ਦਾ ਮਤਲਬ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਸਿਵਲ ਕੋਰਟ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਜਾਂ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਐਲਾਨ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀ - ਸਮਰੱਥ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਤੱਥਾਂ, ਆਦੇਸ਼ਾਂ 'ਤੇ, ਕਿ ਅਸਲ ਘੋਸ਼ਣਾਕਰਤਾ ਕੋਲ ਵਾਧੂ ਜ਼ਮੀਨ ਸੀ ਅਤੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਧਾਰਾ 10 (1), (3) ਤਹਿਤ ਜਾਰੀ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਅੰਤਿਮ ਹੋ ਗਏ ਹਨ, ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਲਈ ਘੋਸ਼ਣਾ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਾਇਰ ਕਰਨਾ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਨਹੀਂ ਸੀ - ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਗਲਤੀ ਕੀਤੀ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਪਹਿਲੀ ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਅਤੇ ਦੂਜੀ ਅਪੀਲ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਉਠਾਏ ਗਏ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਆਧਾਰਾਂ 'ਤੇ ਸਹੀ ਪਰਿਪੇਖ ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਹੈ - ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।

ਅਪੀਲ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਅਦਾਲਤ

ਆਯੋਜਿਤ: **1.1 ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਅਧੀਨ ਜ਼ਮੀਨ ਸ਼ਹਿਰੀ ਸਮੂਹ ਵਿੱਚ ਹੈ ਅਤੇ ਸ਼ਹਿਰੀ ਜ਼ਮੀਨ (ਸੀਲਿੰਗ ਅਤੇ ਰੈਗੂਲੇਸ਼ਨ) ਐਕਟ, 1976 ਦੁਆਰਾ ਕਵਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਅਸਲ ਮਾਲਕ ਮਰਹੂਮ ਪੀਐਸ ਨੇ ਯੂਐਲਸੀ ਐਕਟ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਤਹਿਤ ਘੋਸ਼ਣਾ ਪੱਤਰ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਲੋੜੀਂਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਸਮਰੱਥ ਅਥਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ 16000.32 ਵਰਗ ਮੀਟਰ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਵਾਧੂ ਜ਼ਮੀਨ ਐਲਾਨਣ ਦੇ ਅੰਤਮ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਰੱਖੀ ਗਈ ਸਮੱਗਰੀ ਤੋਂ ਇਹ ਵੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਸਮਰੱਥ ਅਥਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਅੰਤਮ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਯੂਐਲਸੀ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 10 (1) ਅਤੇ 10 (3) ਤਹਿਤ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ ਉੱਤਰਦਾਤਾ - ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਹੈ ਕਿ ਕਬਜ਼ਾ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਕਬਜ਼ੇ ਦਾ ਜਾਇਜ਼ ਕਬਜ਼ਾ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ, ਪਰ ਇਹ ਪੰਚਨਾਮਾ ਦੀ ਕਾਪੀ ਤੋਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ, ਜੋ ਦਾਅਵਾ ਕਰਦਾ ਹੈ**

ਮਰਹੂਮ ਪੀਐਸ ਦਾ ਕਾਨੂੰਨੀ ਵਾਰਸ ਹੋਣਾ, ਇਸ ਦੇ ਗਵਾਹ ਵਜੋਂ ਦਸਤਖਤ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਵੀ ਹੈ. ਹਾਲਾਂਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾ - ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਕਬਜ਼ਾ ਲੈਣ ਲਈ ਪੰਚਨਾਮਾ ਦਾ ਗਵਾਹ ਸੀ, ਪਰ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦੁਆਰਾ ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ ਸਮਰੱਥ ਅਥਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ਾਂ 'ਤੇ ਸਵਾਲ ਉਠਾਏ ਬਿਨਾਂ ਮੌਜੂਦਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਾਇਰ ਕਰਕੇ ਦੇਰੀ ਨਾਲ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਵਾਧੂ ਜ਼ਮੀਨ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਅਪੀਲ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਹ ਨਤੀਜਾ ਦਰਜ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਗਲਤੀ ਕੀਤੀ ਕਿ ਪੰਚਨਾਮਾ ਕਰਵਾ ਕੇ ਕਬਜ਼ਾ ਲੈਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਕਬਜ਼ਾ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਲਈ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੇ ਦਸਤਖਤ ਕੀਤੇ ਹਨ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਸਟੈਂਡ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਪੰਚਨਾਮਾ ਕਰਵਾ ਕੇ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਲੈਣ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਜਿਸ ਲਈ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੇ ਦਸਤਖਤ ਕੀਤੇ ਹਨ, ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦੇ ਸਟੈਂਡ 'ਤੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕਰਨਾ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹੈ ਕਿ ਕਬਜ਼ਾ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦੇ ਸਟੈਂਡ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਕਿ ਕਬਜ਼ਾ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਕੋਲ ਹੈ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਜੱਜ ਤੋਂ ਰਿਪੋਰਟ ਮੰਗੀ। ਇਸ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, 14.04.2021 ਨੂੰ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਅਤੇ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ, ਭੋਪਾਲ, ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਰਿਪੋਰਟ ਭੇਜੀ ਗਈ ਸੀ। ਅਜਿਹੀ ਰਿਪੋਰਟ ਤੋਂ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਲੈ ਲਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਭੋਪਾਲ ਵਿਕਾਸ ਅਥਾਰਟੀ ਨੂੰ ਅਲਾਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਵੱਡੀ ਰਕਮ ਖਰਚ ਕਰਕੇ ਲੋੜਵੰਦ ਝੁੱਗੀ-ਝੌਂਪੜੀ ਵਾਸੀਆਂ ਲਈ ਲਗਭਗ 400 ਮਕਾਨਾਂ ਦੇ ਨਿਰਮਾਣ ਲਈ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਨਾ ਸਿਰਫ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਬਲਕਿ ਇਸ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਜਨਤਕ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 13] [1184- ਐੱਫ-ਜੀ; 1085-ਏ-ਐੱਫ]

1.2 ਸ਼ਹਿਰੀ ਜ਼ਮੀਨ (ਸੀਲਿੰਗ ਐਂਡ ਰੈਗੂਲੇਸ਼ਨ) ਐਕਟ, 1976 ਇੱਕ ਸਵੈ-ਨਿਰਭਰ ਕੋਡ ਹੈ। ਐਕਟ ਦੀਆਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ ਕਿ ਜੇ ਸਮਰੱਥ ਅਥਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਕੋਈ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਨਾਮਜ਼ਦ ਅਪੀਲੀ ਅਤੇ ਸੋਧ ਅਥਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਅਪੀਲ, ਸੋਧ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਹੈ। ਪੀੜਤ ਧਿਰਾਂ ਲਈ ਉਪਲਬਧ ਅਜਿਹੇ ਉਪਾਵਾਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਜ਼ਮੀਨ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਕਰਨ ਲਈ ਸਿਵਲ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ, ਜੋ ਕਿ ਸੀਲਿੰਗ ਕਾਰਵਾਈ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਹੈ, ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦੁਆਰਾ ਬਾਹਰ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਸਿਵਲ ਕੋਰਟ ਯੂਐਲਸੀ ਐਕਟ ਤਹਿਤ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਜਾਂ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਐਲਾਨ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਵੀ ਵੱਧ, ਜਦੋਂ ਅਜਿਹੇ ਆਦੇਸ਼ ਅੰਤਿਮ ਹੋ ਗਏ ਹਨ, ਤਾਂ ਸਿਵਲ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਕੋਈ ਘੋਸ਼ਣਾ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਸੀ। [ਪੈਰਾ 14] [1185-ਐੱਫ-ਐੱਚ; 1186-ਏ]

1.3 ਸਮਰੱਥ ਅਥਾਰਟੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਅਸਲ ਘੋਸ਼ਣਾਕਰਤਾ ਕੋਲ 16000.32 ਵਰਗ ਮੀਟਰ ਦੀ ਹੱਦ ਤੱਕ ਵਾਧੂ ਜ਼ਮੀਨ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਸਮਰੱਥ ਅਥਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ

ਯੂ.ਐਲ.ਸੀ. ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 10 (1) ਅਤੇ 10 (3) ਦੇ ਤਹਿਤ, ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਲਈ ਘੋਸ਼ਣਾ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਾਇਰ ਕਰਨਾ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਕਿਉਂਕਿ ਸਿਵਲ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਲੋੜੀਂਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਰੋਕਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਗਲਤੀ ਕਰ ਗਈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਪਹਿਲੀ ਅਪੀਲ ਅਦਾਲਤ ਅਤੇ ਦੂਜੀ ਅਪੀਲ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਵੀ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਉਠਾਏ ਗਏ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਆਧਾਰਾਂ ਨੂੰ ਸਹੀ ਪਰਿਪੇਖ ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰਿਆ ਨਹੀਂ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 15] [1186-ਬੀ-ਡੀ]

1.4 ਸਿਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ ਅਤੇ ਫਰਮਾਨ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਹਿਲੀ ਅਪੀਲ ਅਦਾਲਤ ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਮੁਕੱਦਮਾ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 17] [1186- ਐੱਫ-ਜੀ]

ਸਮਰੱਥ ਅਥਾਰਟੀ, ਕਲਕੱਤਾ, ਸ਼ਹਿਰੀ ਜ਼ਮੀਨ (ਸੀਲਿੰਗ ਐਂਡ ਰੈਗੂਲੇਸ਼ਨ) ਐਕਟ, 1976 ਅਤੇ ਇਕ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਡੇਵਿਡ ਮੰਟੋਸ਼ ਅਤੇ ਹੋਰ **(2020) 12 ਐਸਸੀਸੀ 542: [2019] 4 ਐਸਸੀਆਰ 331 - ਦੇ ਤਹਿਤ ਨਿਰਭਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ.**

ਅਸਾਮ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਭਾਸਕਰ ਜੋਤੀ ਸਰਮਾ ਅਤੇ ਹੋਰ **(2015) 5 ਐਸਸੀਸੀ 321: [2014] 14 ਐਸਸੀਆਰ 1451**; *ਇੰਦੌਰ ਵਿਕਾਸ ਅਥਾਰਟੀ ਬਨਾਮ ਮਨੋਹਰਲਾਲ ਅਤੇ ਹੋਰ* **(2020) 8 ਐਸਸੀਸੀ 129: [2020] 3 ਐਸਸੀਆਰ 1**; *ਵਿਦਿਆ ਦੇਵੀ ਬਨਾਮ ਵਿਦਿਆ ਦੇਵੀ। ਹਿਮਾਚਲ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ* **(2020) 2 ਐਸਸੀਸੀ 569;** *ਮੰਗਲਸੇਨ ਬਨਾਮ ਡਾ. ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ* **(2014) 15 ਐਸਸੀਸੀ 332**; *ਗੈਵ ਦਿਨਸ਼ਾ ਇਰਾਨੀ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਤਹਿਮਤਾਨ ਇਰਾਨੀ ਅਤੇ ਹੋਰ* **(2014) 8 ਐਸਸੀਸੀ 294: [2014] 5 ਐਸਸੀਆਰ 646**; *ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਹਰੀ ਰਾਮ* **(2013) 4 ਐਸਸੀਸੀ 280: [2013] 2 ਐਸਸੀਆਰ 301 - ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।**

<u>ਕੇਸ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਹਵਾਲਾ</u>

[2014] 14 ਐਸਸੀਆਰ 1451	**ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ**	**ਪੈਰਾ 9**
[2020] 3 ਐਸਸੀਆਰ. 1	**ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ**	**ਪੈਰਾ 9**
(2020) 2 ਐਸਸੀਸੀ. 569	**ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ**	**ਪੈਰਾ 10**
(2014) 15 ਐਸਸੀਸੀ 332	**ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ**	**ਪੈਰਾ 10**
[2014] 5 ਐਸਸੀਆਰ. 646	**ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ**	**ਪੈਰਾ 10**
[2013] 2 ਐਸਸੀਆਰ. 301	**ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ**	**ਪੈਰਾ 10**
[2019] 4 ਐਸਸੀਆਰ. 331	**'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ।**	**ਪੈਰਾ 16**

ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ: 2012 ਦੀ ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 2153.

2006 ਦੀ ਦੂਜੀ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 129 ਵਿੱਚ ਜਬਲਪੁਰ ਵਿਖੇ ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਮਿਤੀ 08.11.2006 ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ।

ਸੌਰਭ ਮਿਸ਼ਰਾ, ਐਡਵੋਕੇਟ ਜਨਰਲ, ਆਕਾਸ਼ ਨਾਡੋਲੀਆ, ਸੰਨੀ ਚੌਧਰੀ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਵਕੀਲ।

ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਪ੍ਰਗਤੀ ਨੀਖੜਾ, ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਲਈ ਐਡਵੋਕੇਟ।

ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ

ਆਰ. ਸੁਭਾਸ਼ ਰੈਡੀ, ਜੇ.

1. ਇਸ ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਅਪੀਲਕਰਤਾ - ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਜੋ 2006 ਦੀ ਦੂਜੀ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 129 ਵਿੱਚ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਮਿਤੀ 08.11.2006 ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਦੁਖੀ ਹੈ। ਉਪਰੋਕਤ ਆਦੇਸ਼ ਦੁਆਰਾ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਦੂਜੀ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਵਿਦਵਾਨ ਚੌਥੇ ਵਧੀਕ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਜੱਜ, ਭੋਪਾਲ ਦੁਆਰਾ ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 37-ਏ/2005 ਮਿਤੀ 23.07.2005 ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਫਰਮਾਨ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਸਿਵਲ ਮੁਕੱਦਮਾ ਨੰਬਰ 138-ਏ/2004 ਵਿੱਚ ਵਿਦਵਾਨ 11ਵੀਂ ਸਿਵਲ ਜੱਜ, ਕਲਾਸ -2, ਭੋਪਾਲ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਫਰਮਾਨ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ।

2. ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ ਲੋੜੀਂਦੇ ਤੱਥ, ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹਨ:

3. ਪਿੰਡ ਬਾਗ ਸੇਵਨੀਆ, ਤਹਿਸੀਲ ਹੁਜ਼ੂਰ, ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਭੋਪਾਲ ਵਿਖੇ ਸਥਿਤ ਸਰਵੇਖਣ ਨੰਬਰ 171 ਤੋਂ 184, 214, 217 ਅਤੇ 284 ਤੱਕ ਦੀ 17.18 ਏਕੜ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਜ਼ਮੀਨ ਸਵਰਗੀ ਪਦਮ ਸਿੰਘ ਦੇ ਨਾਮ ਭੂਮੀ ਸਵਾਮੀ ਵਜੋਂ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਉਪਰੋਕਤ ਜ਼ਮੀਨ ਵਿੱਚ ਸਵਰਗੀ ਪਦਮ ਸਿੰਘ ਦਾ 1/4 ਹਿੱਸਾ ਸੀ। ਕਿਉਂਕਿ ਉਕਤ ਜ਼ਮੀਨ ਸ਼ਹਿਰੀ ਜ਼ਮੀਨ (ਸੀਲਿੰਗ ਐਂਡ ਰੈਗੂਲੇਸ਼ਨ) ਐਕਟ, 1976 (ਸਹੂਲਤ ਲਈ, ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ 'ਯੂਐਲਸੀ ਐਕਟ' ਵਜੋਂ ਜਾਣੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ) ਦੁਆਰਾ ਕਵਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਮਰਹੂਮ ਪਦਮ ਸਿੰਘ ਨੇ ਯੂਐਲਸੀ ਐਕਟ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਤਹਿਤ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤੇ ਅਨੁਸਾਰ ਘੋਸ਼ਣਾ ਪੱਤਰ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਸਮਰੱਥ ਅਥਾਰਟੀ ਨੇ 16.09.1983 ਵਰਗ ਮੀਟਰ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਹੱਦ ਖਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ ਵਜੋਂ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਵਾਧੂ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਸਮਰੱਥ ਅਥਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਅੰਤਿਮ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕਰਨ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਯੂਐਲਸੀ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 10 (1) ਤਹਿਤ ਇੱਕ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ 16.09.1983 ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਯੂਐਲਸੀ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 10 (3) ਤਹਿਤ ਵਿਚਾਰ ਅਧੀਨ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਗਜ਼ਟ, ਭਾਗ –II। ਮਿਤੀ 20.01.1984 ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

4. ਇਸ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦਾ ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਹੈ ਕਿ ਯੂਐਲਸੀ ਐਕਟ ਤਹਿਤ ਵਿਚਾਰੀ ਗਈ ਲੋੜੀਂਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਵਾਧੂ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਲੈ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਮਾਲੀਆ ਐਂਟਰੀਆਂ ਨੂੰ ਠੀਕ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ

ਸਮਰੱਥ ਅਥਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਘੋਸ਼ਿਤ ਵਾਧੂ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਹੱਦ ਤੱਕ ਰਾਜ ਨੂੰ ਮਾਲਕ ਵਜੋਂ ਦਿਖਾਉਣਾ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦਾ ਇਹ ਵੀ ਮਾਮਲਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਉਂਕਿ ਕਬਜ਼ਾ ਸ਼ਹਿਰੀ ਜ਼ਮੀਨ (ਸੀਲਿੰਗ ਐਂਡ ਰੈਗੂਲੇਸ਼ਨ) ਰੱਦ ਐਕਟ 1999 (ਸਹੂਲਤ ਲਈ, ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ 'ਰੱਦ ਐਕਟ' ਵਜੋਂ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ) ਦੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਉਕਤ ਜ਼ਮੀਨ ਗਰੀਬਾਂ ਨੂੰ ਰਿਹਾਇਸ਼ੀ ਮਕਾਨ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਅਲਾਟ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ।

5. ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੇ 09.09.2003 ਨੂੰ ਘੋਸ਼ਣਾ ਅਤੇ ਸਥਾਈ ਰੋਕ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸਵਰਗੀ ਪਦਮ ਸਿੰਘ ਦਾ ਇਕਲੌਤਾ ਵਾਰਸ ਅਤੇ ਗੋਦ ਲਿਆ ਪੁੱਤਰ ਹੋਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਰਾਹਤ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ:

(1) 16000.32 ਵਰਗ ਮੀਟਰ ਦੀ ਵਾਧੂ ਜ਼ਮੀਨ ਜਿਸ ਨੂੰ ਸਰਪਲੱਸ ਐਲਾਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਨੂੰ ਸ਼ਹਿਰੀ ਜ਼ਮੀਨ (ਸੀਲਿੰਗ ਐਂਡ ਰੈਗੂਲੇਸ਼ਨ) ਐਕਟ, 1976 ਤਹਿਤ ਛੋਟ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ ਕਿਉਂਕਿ ਕਬਜ਼ਾ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।

2) ਬਚਾਓ ਕਰਤਾ ਨੂੰ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਦਖਲ ਅੰਦਾਜ਼ੀ ਕਰਨ ਤੋਂ ਰੋਕਿਆ ਜਾਵੇ।

6. ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ, ਯਾਨੀ ਬਾਰ੍ਹਵੀਂ ਸਿਵਲ ਜੱਜ, ਕਲਾਸ -2, ਭੋਪਾਲ ਨੇ 24.12.2004 ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਫਰਮਾਨ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਕਿ ਰੱਦ ਐਕਟ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਬਜ਼ਾ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਦਖਲ ਅੰਦਾਜ਼ੀ ਕਰਨ ਤੋਂ ਰੋਕਣ ਲਈ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਰਾਹਤ ਵੀ ਦਿੱਤੀ। ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਫਰਮਾਨ ਦੇ ਉਲਟ, ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਭੋਪਾਲ ਦੇ ਚੌਥੇ ਵਧੀਕ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਜੱਜ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪਹਿਲੀ ਅਪੀਲ ਰਾਹੀਂ ਲਿਜਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਅਪੀਲ ਅਦਾਲਤ ਨੇ 23.07.2005 ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਫਰਮਾਨ ਦੁਆਰਾ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਦੂਜੀ ਅਪੀਲ ਰਾਹੀਂ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਇਆ ਹੈ। ਦੂਜੀ ਅਪੀਲ ਵੀ 08.11.2006 ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਫਰਮਾਨ ਦੁਆਰਾ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ।

7. ਇਸ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਉਪਰੋਕਤ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਸਵਾਲ ਉਠਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਯੂਐਲਸੀ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 10 ਤਹਿਤ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਜਾਰੀ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਭਾਰੀ ਰਕਮ ਖਰਚ ਕਰਕੇ ਗਰੀਬਾਂ ਲਈ ਮਕਾਨਾਂ ਦੀ ਉਸਾਰੀ ਲਈ ਵਿਸ਼ਾ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਲੈ ਲਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਇਹ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਹੈ ਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੇ ਸਮਰੱਥ ਅਥਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ਾਂ 'ਤੇ ਸਵਾਲ ਨਹੀਂ ਉਠਾਇਆ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਵਾਧੂ ਜ਼ਮੀਨ ਐਲਾਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਇਹ ਉੱਤਰਦਾਤਾ - ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਘੋਸ਼ਣਾ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨ ਲਈ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਅਪੀਲ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਇਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਆਧਾਰ ਉਠਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਕਬਜ਼ਾ ਲੈਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਜ਼ਮੀਨ ਕਿਸ ਦੇ ਨਾਮ 'ਤੇ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ

ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ਵਾਧੂ ਜ਼ਮੀਨ ਝੁੱਗੀ-ਝੌਂਪੜੀ ਵਾਸੀਆਂ ਦੇ ਲਾਭ ਲਈ ਭੋਪਾਲ ਵਿਕਾਸ ਅਥਾਰਟੀ ਨੂੰ ਅਲਾਟ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਉਕਤ ਅਥਾਰਟੀ ਨੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਤੱਕ ਲਗਭਗ 1.50 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਖਰਚ ਕਰਕੇ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ 100 (ਸੌ) ਮਕਾਨ ਬਣਾਏ ਹਨ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦਾ ਇਹ ਵੀ ਮਾਮਲਾ ਹੈ ਕਿ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਮੰਗੀ ਗਈ ਰਾਹਤ ਦੇਰੀ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਹੈ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਅਜਿਹਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੈ।

8. ਅਸੀਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ - ਰਾਜ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਵਧੀਕ ਐਡਵੋਕੇਟ ਜਨਰਲ ਸ਼੍ਰੀ ਸੌਰਭ ਮਿਸ਼ਰਾ ਅਤੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦੀ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਪ੍ਰਗਤੀ ਨੀਖਰਾ ਨੂੰ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਸੁਣਿਆ ਹੈ।

9. ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਹਾਲਾਂਕਿ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਮੁਕੱਦਮਾ ਬਿਲਕੁਲ ਵਿਚਾਰਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੇ ਨਾ ਸਿਰਫ ਮੁਕੱਦਮੇ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਬਲਕਿ ਯੂਐਲਸੀ ਐਕਟ, 1976 ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਤਹਿਤ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਅਤੇ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਉਲਟ ਫਰਮਾਨ ਵੀ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਕਬਜ਼ਾ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਲਿਆ ਜਾ ਚੁੱਕਾ ਸੀ ਅਤੇ ਜ਼ਮੀਨ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਨਾਮ 'ਤੇ ਦਰਜ ਹੈ, ਤਾਂ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਗਲਤੀ ਨਾਲ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਇਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਅਪੀਲ 'ਤੇ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਕਬਜ਼ਾ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਸਲ ਵਿੱਚ, ਨਾ ਸਿਰਫ ਵਿਸ਼ਾ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਨਾਮ 'ਤੇ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਬਲਕਿ ਇਹ ਗਰੀਬਾਂ ਲਈ ਮਕਾਨ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਭੋਪਾਲ ਵਿਕਾਸ ਅਥਾਰਟੀ ਨੂੰ ਵੀ ਅਲਾਟ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਮਕਾਨਾਂ ਦੇ ਨਿਰਮਾਣ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਰਕਮ ਖਰਚ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਬਿਲਕੁਲ ਵੀ ਵਿਚਾਰਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਦੋਂ ਸਮਰੱਥ ਅਥਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ ਅੰਤਿਮ ਹੋ ਗਏ ਹਨ ਅਤੇ ਰੱਦ ਐਕਟ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਲੈ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੇ ਆਪਣੀਆਂ ਦਲੀਲਾਂ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ ***ਅਸਾਮ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਭਾਸਕਰ ਜੇਤੀ ਸਰਮਾ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਦੇ ਕੇਸਾਂ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਮਨੋਹਰਲਾਲ ਅਤੇ ਹੋਰ 2 ਅਤੇ ਸਮਰੱਥ ਅਥਾਰਟੀ, ਕਲਕੱਤਾ, ਸ਼ਹਿਰੀ ਜ਼ਮੀਨ (ਸੀਲਿੰਗ ਐਂਡ ਰੈਗੂਲੇਸ਼ਨ) ਐਕਟ, 1976 ਅਤੇ ਇਕ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਡੇਵਿਡ ਮੰਟੋਸ਼ ਅਤੇ ਹੋਰ*** [3].

10. ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦੀ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਪ੍ਰਗਤੀ ਨੀਖਰਾ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਕੇਸ ਦਾ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਅਸਲ ਘੋਸ਼ਣਾਕਰਤਾ ਦੀ ਕਬਜ਼ਾ ਲੈਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਮੌਤ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਸਲ ਘੋਸ਼ਣਾਕਰਤਾ ਦੇ ਇਕਲੌਤੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਵਾਰਸ ਨੂੰ ਕੋਈ ਨਵਾਂ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਲਈ ਕਬਜ਼ਾ ਲੈਣਾ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਨਹੀਂ ਹੈ

[1] (2015) 5 ਐਸਸੀਸੀ 321

[2] (2020) 8 ਐਸਸੀਸੀ 129

[3] (2020) 12 ਐਸਸੀਸੀ 542

ਯੂ.ਐਲ.ਸੀ. ਐਕਟ ਤਹਿਤ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ। ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਜੇ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਅਨੁਸਾਰ ਦਾਇਰ ਮੁਕੱਦਮਾ ਵਿਚਾਰਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਉਚਿਤ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕਰਕੇ ਰਾਹਤ ਨੂੰ ਢਾਲ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੇ ਆਪਣੀਆਂ ਦਲੀਲਾਂ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ ***ਵਿਦਿਆ ਦੇਵੀ ਬਨਾਮ ਵਿਦਿਆ ਦੇਵੀ ਦੇ ਕੇਸਾਂ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਹਿਮਾਚਲ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ 4, ਮੰਗਲਸੇਨ ਬਨਾਮ ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ 5, ਗੈਵ ਦਿਨਸ਼ਾ ਇਰਾਨੀ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਤਹਿਮਤਾਨ ਇਰਾਨੀ ਅਤੇ ਹੋਰ 6 ਅਤੇ ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਹਰੀ ਰਾਮ*** [7].

11. ਧਿਰਾਂ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੂੰ ਸੁਣਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਅਸੀਂ ਵਿਵਾਦਿਤ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਰੱਖੀ ਗਈ ਹੋਰ ਸਮੱਗਰੀ ਦਾ ਅਧਿਐਨ ਕੀਤਾ ਹੈ।

12. ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਰੱਖੀ ਗਈ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੀ ਕਾਪੀ ਤੋਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ, ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੇ ਘੋਸ਼ਣਾ ਅਤੇ ਸਥਾਈ ਰੋਕ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ। ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ:

> "(ਏ) ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਬਚਾਓ ਕਰਤਾ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਇਸ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨਾਲ ਇੱਕ ਫਰਮਾਨ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਕਿ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਦੀ ਮਲਕੀਅਤ ਦੀ ਵਿਵਾਦਿਤ ਜ਼ਮੀਨ ਵਿੱਚੋਂ 16000.32 ਵਰਗ ਮੀਟਰ ਵਾਧੂ ਘੋਸ਼ਿਤ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਵੇਰਵਾ ਪੈਰਾ 1 ਵਿੱਚ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜੋ ਸ਼ਹਿਰੀ ਲੈਂਡ ਸੀਲਿੰਗ ਐਕਟ, 1976 ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਰੱਦ ਐਕਟ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੱਕ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਸੀ।
>
> (ਬੀ) ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਬਚਾਓ ਕਰਤਾ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਇੱਕ ਸਥਾਈ ਹੁਕਮ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਜਿਸ ਨਾਲ ਬਚਾਓ ਕਰਤਾ ਨੂੰ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ ਕਿ ਉਹ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਦੇ ਸ਼ਾਂਤੀਪੂਰਨ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਦਖਲ ਨਾ ਦੇਵੇ।

13. ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵਿਵਾਦ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਜ਼ਮੀਨ ਸ਼ਹਿਰੀ ਸਮੂਹ ਵਿੱਚ ਹੈ ਅਤੇ ਯੂਐਲਸੀ ਐਕਟ, 1976 ਦੁਆਰਾ ਕਵਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਅਸਲ ਮਾਲਕ ਮਰਹੂਮ ਪਦਮ ਸਿੰਘ ਨੇ ਯੂਐਲਸੀ ਐਕਟ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਤਹਿਤ ਘੋਸ਼ਣਾ ਪੱਤਰ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਲੋੜੀਂਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਸਮਰੱਥ ਅਥਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ 16000.32 ਵਰਗ ਮੀਟਰ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਵਾਧੂ ਜ਼ਮੀਨ ਐਲਾਨਣ ਦੇ ਅੰਤਮ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਰੱਖੀ ਗਈ ਸਮੱਗਰੀ ਤੋਂ ਇਹ ਵੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਸਮਰੱਥ ਅਥਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਅੰਤਮ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਯੂਐਲਸੀ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 10 (1) ਅਤੇ 10 (3) ਤਹਿਤ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਹੈ ਕਿ ਕਬਜ਼ਾ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਜਾਇਜ਼ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ

---

[4] (2020) 2 ਐਸਸੀਸੀ 569

[5] (2014) 15 ਐਸਸੀਸੀ 332

[6] (2014) 8 ਐਸਸੀਸੀ 294

[7] (2013) 4 ਐਸਸੀਸੀ 280

ਪਰ ਪੰਚਨਾਮੇ ਦੀ ਕਾਪੀ ਤੋਂ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾ, ਜੋ ਮਰਹੂਮ ਪਦਮ ਸਿੰਘ ਦਾ ਕਾਨੂੰਨੀ ਵਾਰਸ ਹੋਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਵੀ ਇਸ ਦੇ ਗਵਾਹ ਵਜੋਂ ਦਸਤਖਤ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾ - ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਕਬਜ਼ਾ ਲੈਣ ਲਈ ਪੰਚਨਾਮਾ ਦਾ ਗਵਾਹ ਸੀ, ਪਰ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦੁਆਰਾ ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ ਸਮਰੱਥ ਅਥਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ਾਂ 'ਤੇ ਸਵਾਲ ਉਠਾਏ ਬਿਨਾਂ ਮੌਜੂਦਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਾਇਰ ਕਰਕੇ ਦੇਰੀ ਨਾਲ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਵਾਧੂ ਜ਼ਮੀਨ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਅਪੀਲ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਹ ਨਤੀਜਾ ਦਰਜ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਗਲਤੀ ਕੀਤੀ ਕਿ ਪੰਚਨਾਮਾ ਕਰਵਾ ਕੇ ਕਬਜ਼ਾ ਲੈਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਕਬਜ਼ਾ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਲਈ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੇ ਦਸਤਖਤ ਕੀਤੇ ਹਨ। **ਇੰਦੌਰ ਵਿਕਾਸ ਅਥਾਰਟੀ**[2] ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਭੂਮੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਐਕਟ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਦੇ ਹੋਏ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਪੰਚਨਾਮਾ ਬਣਾ ਕੇ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਸਰੀਰਕ ਕਬਜ਼ਾ ਲੈਣ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੈ। ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਬਜ਼ੇ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਅਣਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਉਸ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜੋ ਰਾਜ ਕੋਲ ਹੈ ਜੋ ਸਾਰੇ ਜ਼ੁਰਮਾਂ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਹੈ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਸਟੈਂਡ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਪੰਚਨਾਮਾ ਕਰਵਾ ਕੇ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਲੈਣ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਜਿਸ ਲਈ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੇ ਦਸਤਖਤ ਕੀਤੇ ਹਨ, ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦੇ ਸਟੈਂਡ 'ਤੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕਰਨਾ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹੈ ਕਿ ਕਬਜ਼ਾ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦੇ ਸਟੈਂਡ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਕਿ ਕਬਜ਼ਾ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਕੋਲ ਹੈ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਜੱਜ ਤੋਂ ਰਿਪੋਰਟ ਮੰਗੀ। ਇਸ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, 14.04.2021 ਨੂੰ ਵਿਦਵਾਨ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਅਤੇ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ, ਭੋਪਾਲ, ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਰਿਪੋਰਟ ਭੇਜੀ ਗਈ ਸੀ। ਅਜਿਹੀ ਰਿਪੋਰਟ ਤੋਂ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਲੈ ਲਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਭੋਪਾਲ ਵਿਕਾਸ ਅਥਾਰਟੀ ਨੂੰ ਅਲਾਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਵੱਡੀ ਰਕਮ ਖਰਚ ਕਰਕੇ ਲੋੜਵੰਦ ਝੁੱਗੀ-ਝੌਂਪੜੀ ਵਾਸੀਆਂ ਲਈ ਲਗਭਗ 400 ਮਕਾਨਾਂ ਦੇ ਨਿਰਮਾਣ ਲਈ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਨਾ ਸਿਰਫ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਬਲਕਿ ਇਸ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਜਨਤਕ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

14. ਸ਼ਹਿਰੀ ਜ਼ਮੀਨ (ਸੀਲਿੰਗ ਐਂਡ ਰੈਗੂਲੇਸ਼ਨ) ਐਕਟ, 1976 ਇੱਕ ਸਵੈ-ਨਿਰਭਰ ਕੋਡ ਹੈ। ਐਕਟ ਦੀਆਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ ਕਿ ਜੇ ਸਮਰੱਥ ਅਥਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਕੋਈ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਨਾਮਜ਼ਦ ਅਪੀਲੀ ਅਤੇ ਸੋਧ ਅਥਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਅਪੀਲ, ਸੋਧ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਹੈ। ਪੀੜਤ ਧਿਰਾਂ ਲਈ ਉਪਲਬਧ ਅਜਿਹੇ ਉਪਾਵਾਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਜ਼ਮੀਨ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਕਰਨ ਲਈ ਸਿਵਲ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ, ਜੋ ਕਿ ਸੀਲਿੰਗ ਕਾਰਵਾਈ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਹੈ, ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦੁਆਰਾ ਬਾਹਰ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਸਿਵਲ ਕੋਰਟ ਯੂਐਲਸੀ ਐਕਟ ਤਹਿਤ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਜਾਂ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਐਲਾਨ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਵੀ ਵੱਧ, ਜਦੋਂ ਅਜਿਹੇ ਆਦੇਸ਼ ਅੰਤਿਮ ਹੋ ਗਏ ਹਨ, ਤਾਂ ਸਿਵਲ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਕੋਈ ਘੋਸ਼ਣਾ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਸੀ। ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਹਵਾਲਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ

ਸ਼ਹਿਰੀ ਜ਼ਮੀਨ (ਸੀਲਿੰਗ ਐਂਡ ਰੈਗੂਲੇਸ਼ਨ) ਐਕਟ, 1976[3] ਦੇ ਤਹਿਤ ਸਮਰੱਥ ਅਥਾਰਟੀ, ਕਲਕੱਤਾ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਅਸੀਂ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਲਏ ਗਏ ਉਪਰੋਕਤ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਨਾਲ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਹਿਮਤ ਹਾਂ।

15. ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਸਮਰੱਥ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਅਸਲ ਘੋਸ਼ਣਾ ਕਰਤਾ ਕੋਲ 16000.32 ਵਰਗ ਮੀਟਰ ਦੀ ਹੱਦ ਤੱਕ ਵਾਧੂ ਜ਼ਮੀਨ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਸਮਰੱਥ ਅਥਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਯੂਐਲਸੀ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 10 (1) ਅਤੇ 10 (3) ਤਹਿਤ ਜਾਰੀ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਅੰਤਿਮ ਹੋ ਗਏ ਹਨ, ਤਾਂ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਲਈ ਘੋਸ਼ਣਾ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਾਇਰ ਕਰਨਾ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸਾਡਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਸਿਵਲ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਲੋੜੀਂਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਰੋਕਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਗਲਤੀ ਕਰ ਗਈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਪਹਿਲੀ ਅਪੀਲ ਅਦਾਲਤ ਅਤੇ ਦੂਜੀ ਅਪੀਲ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਵੀ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਉਠਾਏ ਗਏ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਆਧਾਰਾਂ ਨੂੰ ਸਹੀ ਪਰਿਪੇਖ ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰਿਆ ਨਹੀਂ ਹੈ।

16. ਹਾਲਾਂਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਰਾਹਤ ਨੂੰ ਢਾਲਣ ਲਈ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਪਰ ਇਹ ਸਿਧਾਂਤ ਹੈ ਕਿ ਜਿੱਥੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਦਲੀਲਾਂ ਅਤੇ ਰਾਹਤਾਂ ਨਾਲ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਉਥੇ ਇਸ ਨੂੰ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਦਿੱਤੀਆਂ ਦਲੀਲਾਂ ਅਤੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤੀਆਂ ਰਾਹਤਾਂ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ ਵਿਚਾਰਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਭਰ ਫੈਸਲੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦੇ ਕੇਸ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕਰਨ ਲਈ ਕੋਈ ਸਹਾਇਤਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਨਹੀਂ ਕਰਨਗੇ। ਕਿਉਂਕਿ ਅਸੀਂ ***ਸ਼ਹਿਰੀ ਜ਼ਮੀਨ (ਸੀਲਿੰਗ ਐਂਡ ਰੈਗੂਲੇਸ਼ਨ) ਐਕਟ, 1976***[3] ਦੇ ਤਹਿਤ ਸਮਰੱਥ ਅਥਾਰਟੀ, ਕਲਕੱਤਾ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਪਹਿਲਾਂ ਲਏ ਗਏ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਹਾਂ, ਇਸ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਫਰਮਾਨ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਕੇ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਪੀਲ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਸੀ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਖੁਦ ਵਿਚਾਰਯੋਗ ਨਹੀਂ ਸੀ।

17. ਉਪਰੋਕਤ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ, ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਦੀ ਆਗਿਆ ਹੈ. 24.12.2004 ਨੂੰ ਸਿਵਲ ਮੁਕੱਦਮਾ ਨੰਬਰ 138-ਏ/2004 ਵਿੱਚ 12.12.2004 ਨੂੰ ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ -2, ਭੋਪਾਲ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਸਿਵਲ ਜੱਜ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਫਰਮਾਨ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਪਹਿਲੀ ਅਪੀਲ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 37-ਏ/2005 ਵਿੱਚ 23.07.2005 ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਫਰਮਾਨ ਰਾਹੀਂ ਕੀਤੀ ਸੀ ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ 2006 ਦੇ ਐਸ.ਏ. ਨੰਬਰ 129 ਵਿੱਚ 08.11.2006 ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਰਾਹੀਂ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਨੂੰ ਇਕ ਪਾਸੇ ਰੱਖ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ, ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦੁਆਰਾ 12ਵੀਂ ਸਿਵਲ ਜੱਜ, ਕਲਾਸ -2, ਭੋਪਾਲ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਦਾਇਰ ਮੁਕੱਦਮਾ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਖਰਚਿਆਂ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਆਦੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ।

ਨਿਧੀ ਜੈਨ ਅਪੀਲ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਹੈ।

ਬੇਦਾਅਵਾ :- ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਰਣਾ/ਨਿਆਂ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ । ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ ਨਿਆਂ/ ਨਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ।

MANJEET SINGH
E. No. P/1882/2007 Advocate
Chamber No. 417 2nd Flour
Civil Courts, Rajpura
Mobile: 98726-56669